

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych

Informacje ogólne

Zwolnienie w całości i częściowe

W konsekwencji zwolnienia od kosztów sądowych nie trzeba wносить opłat sądowych i ponosić wydatków związanych z postępowaniem, w którym zostało uzyskane zwolnienie. Wyłoży je Skarb Państwa. Uprawnienie to przysługuje jednak tylko stronie, która została w całości zwolniona od kosztów sądowych.

Pomimo wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w całości, sąd może przyznać zwolnienie tylko w części. Może ono polegać na zwolnieniu od poniesienia bądź ułamkowej części kosztów sądowych, bądź określonej ich sumy, bądź też niektórych tylko opłat sądowych lub wydatków.

Definicje

Koszty sądowe są to opłaty sądowe i zwrot wydatków sądu. Wyliczenie wydatków jest jedynie przykładowe i obejmuje m.in.:

- diety i koszty podróży należne sędziom i pracownikom sądowym z powodu dokonywania czynności poza siedzibą sądu,
- należności świadków, biegłych i tłumaczy oraz kuratorów ustanowionych w danej sprawie,
- koszty opłat telefonicznych i telegraficznych,
- koszty przewozu osób, zwierząt i rzeczy, utrzymywania ich lub przechowywania,
- koszty ogłoszeń,
- ryczałty należne kuratorom sądowym za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach o unieważnienie małżeństwa, ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa, rozwód, separację oraz za obecność przy kontaktach rodziców z dziećmi, ustalonych przez sąd opiekuńczy.

Zwolnienie ustawowe

Istnieje pewna kategoria osób, które są zwolnione z kosztów sądowych. Należą do nich:

Nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych:

- strona dochodząca ustalenia ojcostwa lub macierzyństwa oraz roszczeń z tym związanych;
- strona dochodząca roszczeń alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obniżenie alimentów;
- strona wnosząca o uznanie postanowień umownych za niedozwolone;
- pracownik wnoszący powództwo lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem art. 35 i 36;
- kurator wyznaczony przez sąd orzekający lub sąd opiekuńczy dla danej sprawy;
- prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Pacjenta;
- powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w sprawach dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;
- inspektor pracy oraz związki zawodowe w sprawach z zakresu prawa pracy;
- strona w sprawach związanych z ochroną zdrowia psychicznego;
- strona, która została zwolniona od kosztów sądowych przez sąd - w zakresie przyznanego jej zwolnienia;
- powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w sprawach dotyczących ochrony indywidualnych interesów konsumenta;
- strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w dziale V ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947).

ZAPAMIĘTAJ

Strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części ma prawo zgłosić wniosek o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego.

Uprawnieni do zwolnienia

Zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść ich bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Oświadczenie powinno obejmować dokładne dane o stanie rodzinnym, majątku i dochodach. Od sądu zależy uznanie tego oświadczenia za dostateczne do zwolnienia od kosztów sądowych.

Osobie prawnej (np. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością), jak również organizacji niemającej osobowości prawnej (np. spółce jawnej) może być przyznane zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli wykaze, że nie ma dostatecznych środków na te koszty.

GP RADZI

Gdy sąd odmówi przyznania nam zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnie takie zwolnienie, to wówczas powinniśmy takie postanowienie zaskarżyć w drodze zażalenia. Od wniosku o zwolnienie od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych oraz od zażalenia na postanowienie w tym przedmiocie nie pobiera się opłat sądowych.

Jak przygotować wniosek

Aby skutecznie domagać się zwolnienia od kosztów sądowych, we wniosku składanym do sądu musimy zamieścić pewne niezbędne elementy.

Krok 1

DATA. We wniosku należy podać dzień, miesiąc i rok sporządzenia wniosku. Jednak ze względów procesowych i tak decydujący będzie dzień nadania pisma w placówce pocztowej lub wynikający ze stempla sądowego, jeżeli wniosek złożymy w biurze podawczym sądu.

Krok 2

OZNACZENIE SĄDU. We wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych trzeba wskazać sąd, do którego jest skierowany. Nie musi to być szczegółowy adres sądu. Wystarczające będzie podanie rodzaju sądu (np. sąd rejonowy), jego siedziby (czyli miasta, w którym się znajduje) oraz wydziału, w którym sprawa będzie rozpatrywana. Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych należy zgłosić w sądzie, w którym sprawa będzie wytoczona albo już się toczy. Jednakże w sytuacji, gdy strona nie ma miejsca zamieszkania w miejscowości, która jest siedzibą tego sądu, przysługuje prawo zgłoszenia wniosku w sądzie rejonowym miejsca jej zamieszkania. Sąd ten prześle niezwłocznie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych właściwemu sądowi.

PULAPKI

Błędne oznaczenie sądu nie spowoduje, że wniosek zostanie odrzucony. Może to tylko opóźnić całą procedurę jego rozpoznawania, ponieważ sąd, do którego zostało skierowane pismo, będzie musiał przekazać je do sądu właściwego. Dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na wybranie właściwego sądu.

Krok 3

PODMIOTY POSTĘPOWANIA. Wystarczające będzie podanie imienia i nazwiska lub nazwy stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników (jeżeli działają za stronę) oraz miejsca zamieszkania lub siedziby stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników. Można również podać zawód stron – ma to znaczenie zwłaszcza w sprawach o roszczenia majątkowe. Na pierwszym miejscu należy umieścić dane podmiotu wnoszącego pismo (czyli swoje), zaś na drugim – strony przeciwnej.

Krok 4

WARTOŚĆ PRZEDMIOTU SPORU. Kodeks postępowania cywilnego nie wymaga oznaczenia w pismach procesowych wartości przedmiotu sporu. Stanowi to jedynie bezwzględny warunek pozwu, apelacji i skargi kasacyjnej. We wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oznaczenie wartości przedmiotu sporu jest jednak celowe, ponieważ wartość przedmiotu sporu decyduje o właściwości sądu. Wartość przedmiotu sporu rozstrzyga też o wysokości kosztów, co ma decydujący wpływ na przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych.

Krok 5

OZNACZENIE PISMA. Chodzi tu o wskazanie nazwy, jaką takiemu pismu nadają przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Wniosek powinien zawierać nagłówek w brzmieniu „Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych”. Właściwe oznaczenie pisma przyspieszy rozpoznanie sprawy, ale nie jest konieczne, ponieważ mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym.

Krok 6

CEL WNIOSKU. W tej części należy sformułować wniosek. Zasadniczym elementem tego pisma jest wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, dlatego z treści pisma powinno to wyraźnie wynikać.

Krok 7

UZASADNIENIE. W uzasadnieniu wniosku trzeba zamieścić oświadczenie, że osoba składająca wniosek nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Musi ono zawierać dokładne dane o stanie rodzinnym, majątku i dochodach, wraz z dowodami na ich poparcie (w przypadku osób fizycznych). W przypadku osób fizycznych oświadczenie składa się takie oświadczenie „o stanie rodzinnym , majątku dochodach i źródłach utrzymania” na urzędowym formularzu.

Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej składają oświadczenie, że nie mają dostatecznych środków na te koszty, wraz z dowodami na ich poparcie.

GP RADZI

Należy określić dokładnie, na jakie okoliczności powoływany jest dany dowód. Brak precyzji w tym zakresie może skutkować tym, że sąd nie dopuści tego dowodu, a tym samym, że wniosek nie zostanie rozpatrzony zgodnie z naszym oczekiwaniem.

Krok 8

PODPIS. Każde pismo procesowe, a więc także wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, musi być opatrzone własnoręcznym podpisem osoby składającej albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika. Podpis musi zawierać co najmniej nazwisko.

PULAPKI

Brak własnoręcznego podpisu zawierającego nazwisko osoby wnoszącej albo podpis mechaniczny spowodują, że sąd nie będzie rozpoznawał pisma.

Krok 9

ZAŁĄCZNIKI. Wymienienie załączników powinno obejmować wszystkie załączniki, które składane są do sądu wraz z pismem procesowym. W spisie załączników koniecznie też trzeba wskazać (i zarazem złożyć je wraz z wnioskiem) dodatkowe odpisy wniosku i odpisy załączników dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom. Ponadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale, do wniosku należy załączyć po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych.

Formalności

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych można także zgłosić ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Można go zgłosić w każdym stanie sprawy, aż do jej prawomocnego zakończenia.

PODSTAWA PRAWNA

- **Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.).**
- **Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005 r. nr 167, poz. 1398 ze zm.).**

Arkadiusz Koper